

Wat ik weten wilde

Even bleef ik dralen voor de deur, benieuwd naar wat ik erachter zou vinden. Ik stelde het binnengaan nog even uit, wat makkelijk kon omdat van enig afstel geen sprake kon zijn. Ik wilde rustig blijven, alles met aandacht doen, me voorbereiden. Achter mij in de gangen waren galmende voetstappen te horen van zware schoenen. In feite voelde ik me hier niet op mijn gemak, niet op mijn plaats, maar dat gevoel negeerde ik zorgvuldig. Resoluut klopte ik op de deur en liet mijn stemgeluid horen. Zo snel als mogelijk werd er voor mij opengedaan en de man die mij binnenliet sprong in de houding. Ik bekeek hem kritisch, en met zichtbaar misprijzen liep ik langs hem heen, dat hield deze lui tenminste alert. Ze wisten dat ik hen maken kon en breken. En ze hadden ook wel in de gaten dat ik helemaal niet van hen was gediend. Op deze plaats en dit moment besteedde ik liefst helemaal geen aandacht aan deze figuur, hij leidde alleen maar af. De persoon waarvoor ik kwam zat op een stoel en beef zitten, zwaar, slap, hangend, uitgeput en gebonden.

'Wacht buiten', zei ik tegen de man in de houding. Ik zag de aarzeling in zijn gezicht. Ik week blijkbaar af van een verwachtingspatroon. 'Buiten!', zei ik nog een keer. 'En doe de deur achter je dicht.' Nu werd ik alleen gelaten met de hangende persoon aan de stoel.

Ik ging zitten en bekeek de ander met onverholven nieuwsgierigheid. Dat kon schaamteloos, want die ander hing met gesloten ogen voorover. Hij zag niets, hij merkte niets, hooguit dat hij met rust werd gelaten en misschien een aanwezigheid. Hij leek uitgeblust, gebroken, maar blijkbaar was hij dat niet. Hij had nog weerstand, onvermoede reserves, een eigen wil. Ik vond dat wonderbaarlijk. Zoiets had ik in lange tijd niet meer gezien. Het maakte me op een vreemde manier opgetogen en treurig tegelijkertijd. Aan tegenstrijdigheden in mijn werk was ik gewend, maar nu kwam er een extra dimensie bij die beide gevoelens versterkte. Ik voelde ze voor het eerst opnieuw. Zitten bleef ik om ze te doorvoelen, door en door.

De persoon op de stoel bewoog, ging verzitten, bleef nog even hangen, maar richtte zich toen langzaam op, deed zelfs zijn ogen open, voor zover dat lukte door de zwellingen heen. Even keken we elkaar aan. Ook ik werd nu onderzocht en dat liet ik rustig gebeuren, zoveel was ik de ander verschuldigd. Nog even bleef ik zitten nadat de ander zijn ogen weer dicht had gedaan, toen stond ik op, liep naar de deur en opende die. De figuur die ik naar buiten had gestuurd stond nog in de gang. Ik maakte hem ondubbelzinnig duidelijk dat hij de man los moest maken, naar een cel brengen, dat hij hem te eten en te drinken moest geven, dat hij hem in geen geval nog een haar mocht krenken en dat hij niets tegen hem mocht zeggen. Nadat hij me ervan had vergewist dat hij zijn opdrachten voldoende had begrepen ging ik door de kale gangen, de smalle trap naar boven,

terug naar het gewone leven.

In de vertrouwde omgeving van mijn kantoor nam ik een kop koffie en rookte een sigaret. Het beeld van de man zat op mijn netvlies gebrand en ik nam de tijd om er nog eens rustig naar te kijken. Wat ik voor hem voelde was bewondering. Bewondering en respect. Hij had hen weerstaan en dat wilde wat zeggen. Heel eventjes had ik gezien hoe ze met hem bezig waren geweest. Het was er hard aan toegegaan. Zoals altijd had ik ze laten begaan. Ik hield er niet van om te kijken naar dat schouwspel. Het was zo'n onbehouwen vertoning. Zo ruw, gespeend van elk greintje schoonheid, zonder ook maar iets waar ik bevrediging uit zou kunnen halen. Alleen walging en schaamte. Zoals altijd was ik teruggegaan naar mijn kantoor om me te concentreren op andere zaken, tot ze me zouden komen melden wat hun slachtoffer had gezegd, waarna ik mijn eigen conclusies en plan kon trekken.

Maar dit keer was het anders gelopen. Ze waren me schoorvoetend komen vertellen dat ze nog geen centimeter verder waren gekomen. Ze wisten niet wat ze nog meer konden doen. Ik was kwaad geworden, had ze uitgescholden, ze waren bang voor me geweest en dat had me een kwaadaardig genoeg geschonken. Eindelijk was er iemand te sterk voor dat stelletje lomperds met hun domme grappen en hun platte wreedheid. Hij had ze te kijk gezet en ik had de voorzet met plezier afgemaakt. Ze wilden verder gaan, en dan goed, maar ik had gezegd dat ik het zelf wel op zou lossen. Nu ik de man had gezien was ik blij met dat besluit. Als hij tot nu toe niets had gezegd, dan zou hij ook in het vervolg zijn mond houden. Nog meer van hetzelfde zou hem niet laten doorslaan. Die lui hadden geen fantasie. Bovendien, als ze nog beter hun best zouden doen kon dat zijn dood wel eens worden en dat was zeker niet de bedoeling.

Nu was het mijn beurt.

Ik rookte nog een sigaret om mijn vertrek nog wat uit te stellen, maar toen die op was verliet ik het bureau. Naar huis wilde ik niet. Ik at wat in de stad en ging vervolgens naar mijn appartement dat ik voor deze en andere gelegenheden aanhield. Vannacht wilde ik alleen zijn om mijn strategie te bepalen en me in alle rust voor te bereiden. Daar kon ik geen vrouw of kinderen bij gebruiken.

Weer stond ik voor de deur, achter me de holle gangen. De worsteling ging beginnen. De bel voor de eerste ronde klonk, mijn klop op de deur. Nu waren er twee mannen in de houding aanwezig, maar ik negeerde ze. De man waar het deze dag om draaide zat op zijn stoel. Hij zag er gehavend uit, maar vergeleken met de vorige dag was hij behoorlijk opgeknapt. Ik liep naar de tafel, ging tegenover hem zitten en keek hem aan. Hij keek terug, tastten elkaar af.

Ik haalde mijn sigaretten uit mijn zak en presenteerde er een. "Roken? Dat praat wat meer

ontspannen.” De man bleef me aankijken zonder te bewegen, dus ging ik verder. “Vergis je niet, ik kom hier niet om het spel te spelen van de vaderfiguur waar je alles tegen kunt vertellen. Ik begrijp best dat je daar niet in zult trappen. Je bent die jongens de afgelopen dagen te slim af geweest en daar heb ik bewondering voor. Je bent blijkbaar iemand met karakter en je verdient respect.” Even pauzeerde ik. “Maar dat je karakter hebt, en dat je niks hebt gezegd tegen die jongens maakt het voor mij des te aannemelijker dat je hoog in de organisatie zit. Als je inderdaad hoog in de organisatie zit, dan weet jij allerlei dingen die voor ons heel nuttig kunnen zijn. En ik wil dat je mij laat delen in die kennis. Dat weet je maar al te goed en ik weet dat je dat weet, dus ik draai er niet omheen.”

Ik nam een sigaret uit het pakje en schoof het over de tafel naar hem toe. Mijn sigaret stak ik aan. Even liet hij me begaan, maar na een paar trekjes nam hij het pakje op. “Heb je voor mij ook vuur?” Ik schoof de aansteker naar hem toe. Zijn stemgeluid paste bij hem. Hij vroeg niet nederig, hij beval niet, hij wilde gewoon vuur. Daar hield ik van. Even rookten we samen, vriendschappelijk bijna, maar daar liet ik me niet door van de wijs brengen.

“Ik wil graag dat je een paar dingen begrijpt. Ik ben geen sadist, zoals de jongens die je hebben toegenakeld. Met die prutsers hebben we niets meer te maken.” Ik keek even over zijn schouder naar een van de twee mannen, die luisterde maar niets liet merken. “Nu gaat het tussen jou en mij. Dat is ook goed, want net zomin als jij behoort ik tot het voetvolk en ik hoop dat je dat waardeert. Wat ik maar wil zeggen is dat ik je als mijn gelijke beschouw. Een tegenstander die ik moet bevechten en die mij zal bevechten. Een waardig tegenstander naar ik hoop. Ook weet ik dat ik hier de spelregels niet kan bepalen, iets wat die jongens wel denken en de meeste van hun slachtoffers tuinen daar nog in ook. Bij ons gaat het anders. Ik val aan, jij weerstaat mij. Ik wil jou breken, maar jij vertikt het om te breken. En ik heb er geen idee van wat jij allemaal voor mij in petto hebt. Ik weet alleen dat het heel wat moet zijn, anders was je al lang doorgeslagen. Je bent nog niet doorgeslagen, dus wij zullen onze eigen spelregels maken. Voor mij wil dat zeggen dat ik goed beslagen ten ijs moet komen. Van jou verwacht ik hetzelfde.”

Hij was nog bezig met taxeren. Blijkbaar wist hij nog steeds niet wat hij aan me had of wat hij van me moest denken. Hij probeerde zijn tactiek te bepalen.

“Wat wil je weten?”

“Het gebruikelijke. Namen, plaatsen, tijden, bewegingen, plannen, dat soort dingen. Je kent het wel.”

“Je hebt het bij het verkeerde eind. Ik weet helemaal niets.”

“Maar je zit wel in de organisatie.”

“Dat wil nog niet zeggen dat ik iets weet. Iedereen wordt in het duister gehouden, dan kunnen we niets tegen jullie zeggen als we hier belanden.”

Het klonk aannemelijk, maar ik geloofde het niet.

“Iemand moet het allemaal toch organiseren. Iemand moet iets weten. Niet iedereen kan in het duister worden gehouden, dan gebeurt er niets. En er gebeurt wel wat. Ik denk dat jij iets weet. Ik denk zelfs dat je veel weet.”

“Dan had ik het wel gezegd toen ik de kans had. Dacht je soms dat het leuk is om zo geslagen te worden?”

Ik lachte even en ging bedachtzaam verder. “Nee, maar dan zou je toch anders hebben gereageerd. Dan zou je in elkaar zijn gezakt en alles hebben willen bekennen wat ze je voor de neus hielden. Desnoods had je familieleden genoemd, vrienden, wat je maar voor de geest kwam. Wie niet weet waarvoor hij vecht kan zoveel weerstand niet bieden. Geloof me, ik doe dit werk al langer dan vandaag.”

“Toch vergis je je.”

We keken elkaar nog steeds aan. Nu we tegenover elkaar zaten maakten we zoveel mogelijk van de gelegenheid gebruik om de diepte van de ander te peilen, en ik bedacht me dat ik gelijk had. Wie zo rustig kon blijven wist waarom hij hier was, speelde het spel en kende de spelregels. Hij wist waar hij mee bezig was en in welke positie hij zich bevond. Dat was een netelige positie, maar hij ging er goed en waardig mee om. Ik kon niet met zekerheid zeggen dat ik me ook zo zou gedragen als ik in zijn schoenen zou komen te staan. Mijn bewondering groeide nog steeds, samen met een verwachtingsvolle spanning. Op deze manier behoorde het spel gespeeld te worden. Met open vizier, zonder te wijken elkaar recht in de ogen kijkend, niet zomaar in het wilde weg stompemd om maar zo snel mogelijk informatie te krijgen, wat voor informatie dan ook. Zelf speelde ik open kaart. “Ik geloof je niet. En je zult me nooit kunnen overtuigen. Misschien door smekend over de grond te rollen en zomaar in het wilde weg namen te roepen. Maar ik denk niet dat je die rol met overtuiging zult kunnen spelen.”

Ik zag aan zijn ogen dat hij me geloofde. En dat was goed. Ook hij zag mij nu als enige vijand, enige tegenstander, enige speelkameraad. Dat was alle eer die ik graag van hem wilde.

Ik berekende mijn kansen tegen hem en kwam tot de conclusie dat ik met deze man niet in een loopgravenoorlog terecht moest komen. Dan kon het spel eindeloos duren en erg vermoeiend worden. Ik kon beter de blitzkrieg proberen. Hoog inzetten, zo hoog mogelijk, het hoogste. Alles of niets. Dat besloot ik te doen.

De rest van onze sigaret gaf ons nog even wat tijd samen. Ik doofde die tijd en zei wat we

allebei wisten, maar wat ik zonodig toch moest zeggen in een poging om op het laatste moment nog wat tijd te winnen.

“Het wordt grimmig.”

Hij knikte kort. Dat verheugde me en ik stond op, liep naar de deur, opende die, verliet de kamer. Terug alleen in de gangen en in gezelschap van een soldaat stond ik even gedachteloos. Ik hoefde niet meer na te denken, want ik wist wat ik zou gaan doen. Ik moest alleen nog even de houding vinden waarmee ik het kon volbrengen. Gelukkig was ik me ervan bewust dat ik die houding niet op die plek zou vinden en dat bracht me in beweging. Ik liep door de gang, ging een hoek om en nog een, haalde mijn sleutelbos tevoorschijn en opende een deur. Daar stond een apparaat dat ooit zomaar spontaan aan mijn brein was ontsproten en dat ik vervolgens onder nauw toezicht in elkaar had laten lassen. Ik haalde het doek ervan af en bekeek het even. Het zag er niet bepaald indrukwekkend uit. Een smalle brits met gordels, armsteunen die naar beneden geklapt konden worden stonden daar haaks op en in het verlengde daarvan aan weerszijden een paal. Dat was alles. Het was niet veel, maar ik wist wat het zou doen. Als hij hier eenmaal aan was overgeleverd, dan was er nog maar één uitweg voor hem, maar er was veel inzicht nodig om die uitweg te kunnen nemen, inzicht en moed. Als hij die uitweg zou nemen, dan zou ik me overgeven en voor hem buigen, waarna ik er met mijn pistool snel een einde aan zou maken. Een comfortabele dood na zoveel inspanning. In zekere zin wilde ik zelfs graag dat hij die uitweg zou nemen, of misschien zou hij nog een andere manier vinden om mij te verslaan. Maar ik zou het hem niet makkelijk maken. In ons geval was er geen ruimte voor genade of medelijden. Een overwinning moest verdiend worden, niet meer, niet minder. En een van ons moest verliezen. Een van ons moest zich overgeven. Er was geen andere weg.

Ik controleerde de constructie, of alles nog goed in elkaar zat en of de tijd er geen sporen op had achtergelaten. Alles was zoals het behoorde te zijn en dat stelde me gerust. Daarna begon ik met mijn voorbereidingen. Ik zette een kan water en een glas klaar, zodat ik af en toe rustig wat kon drinken. Ik pakte een koffertje op en bekeek de inhoud nauwkeurig. Het bevatte alles wat ik nodig had. Ik sloot het weer en plaatste het uit het zicht. Het tevoorschijn halen van mijn spullen zou een onderdeel zijn van mijn spel. Verder liet ik alles precies zoals het was. Vervolgens keek ik de kamer rond en nam die scherp in me op. Het idee dat ik vandaag eindelijk te weten zou komen wat ik waard was als het er werkelijk op aan kwam vervulde me met een vreemd soort spanning, angstige spanning vermengd met verwachting en zelfs vreugde. Ik zou het niet aan iemand anders overlaten. Ik zou het zelf doen. En achteraf zou bovendien blijken of ik werkelijk zou kunnen leven met de consequenties van wat ik ging doen, of ik mezelf kon verdragen zonder spijt of schaamte.

Ik liet de man halen en op de brits binden. Daar lag hij nu als was hij gekruisigd. Terwijl ik bezig was maakte ik er een punt van om zijn blik niet te vermijden en hem, als dat zo uitkwam, rustig aan te kijken. Ook zou ik er in de tijd die daarop volgde voor zorgen dat ik hem er steeds aan herinnerde wat ik graag van hem zou horen. Steeds herhaald zou ik het hem toefluisteren, vertel het maar. Ik zou de koffer tevoorschijn halen en open maken, net in het zicht van de hulpeloze man in afwachting en voorbereiding. Ik zou er mijn spullen uithalen en klaarleggen, de twee grote naalden, de draden, de hamer. Met een van de naalden en de hamer zou ik op hem toelopen, even verstijfd staan om daarna de naald niet te langzaam maar zorgvuldig ver van de slagader op zijn arm te zetten tussen ellepijp en spaakbeen en zonder aarzelen zou ik de naald er doorheen slaan. Dat had hij niet zien aankomen. Hij zou het uitschreeuwen, waar ik geen aandacht aan zou besteden. Ik had de tweede pin al te pakken en richtte me op zijn andere arm. Ik draaide die zorgvuldig en met kracht in de juiste positie en trok de band waarmee hij vast zat strak aan zodat de positie gefixeerd werd. Daarna richtte ik de pin en joeg hem er doorheen. Nu was het tijd voor bezinning. De man schreeuwde nog steeds, hij vloekte en schold, ongearticuleerde klanken kwamen uit zijn keel. Ik liet hem even begaan, maar niet te lang. Ik ging verder met mijn voorbereidingen. Aan de uiteinden van de pinnen maakte ik stalen draden vast en haalde die vervolgens door de armen heen. De pinnen hadden hun werk nu gedaan en ik legde ze apart. Hij volgde mijn bewegingen verbijsterd. Onverstoorbaar leidde ik de draden naar de palen aan weerszijde en haalde ze door de draaimechanieken die aan de palen bevestigd waren. Weer nam ik even pauze. De adem van de man ging snel op en neer. Hij keek beurtelings naar het plafond en naar mij. Daarna zou ik de steunen onder zijn arm vandaan klappen, de enige steunen die hij nog over had, zodat zijn armen alleen nog omhoog zouden worden gehouden door de draden aan de palen en zijn eigen spierkracht. Die draden zou ik aan kunnen draaien, steeds strakker, totdat zijn vlees zou scheuren. Rustig zou ik mijn dingen doen, terwijl ik hem toch geen tijd zou geven om zijn pijn en paniek onder controle te krijgen of te herstellen van zijn verbijstering. Ik zou nog eens vragen naar de bekende weg. Ik zou aandraaien. Vragen. Aandraaien. Vragen. Aandraaien. Vragen.

Na vier keer draaien begon hij te praten. En nog voor de zesde keer wist ik alles wat ik weten wilde.